

*Program
Przeciwdziałania
Narkomanii
dla Gminy Tarczyn*

PROJEKT

opracowany przez:

PPUH „BaSz”

przy współpracy

Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarczynie

Tarczyn 2008

Spis treści

1.	Podstawa prawna	str.	3
2.	Charakterystyka zjawiska narkomanii	str.	5
3.	Diagnoza sytuacji w Gminie Tarczyn	str.	7
	3.1. Obraz społeczeństwa	str.	7
	3.2. Problem narkomanii	str.	10
	3.2.1. Opis sytuacji	str.	10
	3.2.2. Prowadzona profilaktyka	str.	12
	3.3. Instytucje z terenu Gminy w przeciwdziałaniu narkomanii	str.	14
	3.4. Współpraca służb i instytucji w przeciwdziałaniu narkomanii	str.	16
	3.5. Wnioski	str.	17
4.	Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania dla Gminy Tarczyn	str.	17
5.	Wdrożenie monitoring i ocena realizacji Programu	str.	20
6.	Możliwości wsparcia	str.	21
7.	Informacje dodatkowe	str.	22

1. Podstawa prawna

Podstawą prawną dla opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku „o przeciwdziałaniu narkomanii”. Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych Gminy. Obejmują one:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, (w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo- rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych),
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczną osobom i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Aby właściwie realizować powyższe zadania burmistrz, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi integralną część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii winno być realizowane przede wszystkim poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej oraz oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej. Działania powinny się opierać na:

- działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej (obejmuje ona: promocję zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia, wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów wychowawczych jednostek organizacyjnych systemu oświaty, informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz o narkomanii i jej skutkach, edukację psychologiczną, społeczną i prawną; działania interwencyjne i zapobiegawcze w szczególności w środowiskach zagrożonych),
- leczeniu, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych,
- ograniczaniu szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych uzależnieniem do narkotyków,
- zwalczaniem niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu, posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- nadzór nad substancjami oraz uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Działalność w zakresie przeciwdziałania narkomanii prowadzi Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego oraz: placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej i inne podmioty działające w ochronie zdrowia, jednostki Wojska Polskiego, Policji i Straży Granicznej, organy celne, jednostki organizacyjne Służby Więziennej, zakłady

poprawcze i schroniska dla nieletnich, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i regionalne ośrodki polityki społecznej a także środki masowego przekazu. W realizacji zadań ustawy mogą również organizacje pozarządowe oraz rodziny osób uzależnionych, grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Ustawa zabrania promocji i reklamy wszelkich substancji psychotropowych lub środków odurzających. Karane jest: wytwarzanie, przetwarzanie, posiadanie, przechowywanie, zbywanie i nabywanie, wywóz lub przewóz, obrót lub użyczenie środka odurzającego.

Strategia Antynarkotykowa UE (2005-2012)

Strategia Antynarkotykowa opiera się przede wszystkim na podstawowych zasadach prawa UE i w każdym względzie przestrzega podstawowych zasad Unii, takich jak: szacunek dla godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, solidarności, zasad państwa prawnego i praw człowieka. Ma na celu ochronę i podniesienie poziomu dobrobytu społeczeństw i jednostek, ochronę zdrowia publicznego, zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego i przyjęcie zrównoważonego, zintegrowanego podejścia do problemu narkotyków.

Polityka europejska określa dwa ogólne cele w odniesieniu do narkotyków:

1. UE ma na celu przyczynianie się do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony zdrowia, dobrobytu i spójności społecznej poprzez uzupełnienie działań Państw Członkowskich skierowanych na zapobieganie i ograniczanie spożycia narkotyków, uzależnienia od oraz szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych zażywaniem narkotyków.
2. UE i jej Państwa Członkowskie mają na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa dla ogółu społeczeństwa poprzez podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie produkcji narkotyków, transgranicznej nielegalnej handlowi narkotykami i nielegalnemu wykorzystaniu prekursorów oraz poprzez zintensyfikowanie działań zaradczych skierowanych przeciwko przestępczości związanej z narkotykami z wykorzystaniem skutecznej współpracy w ramach wspólnego podejścia.

Strategia określa cele stawiane do osiągnięcia poprzez realizację działań antynarkotykowych:

- **Ograniczenie popytu** - wymierne zmniejszenie zażywania narkotyków, uzależnienia oraz szkód zdrowotnych i zagrożeń społecznych spowodowanych zażywaniem narkotyków poprzez opracowanie i usprawnienie skutecznego i zintegrowanego, wszechstronnego systemu zmniejszania popytu opartego na wiedzy, z uwzględnieniem zapobiegania, wczesnej interwencji, leczenia, redukcji szkód, rehabilitacji i środków społecznej reintegracji w ramach Państw Członkowskich UE. Środki mające na celu zmniejszenie popytu na narkotyki muszą uwzględniać problemy zdrowotne i społeczne spowodowane zażywaniem nielegalnych środków psychoaktywnych i zażywaniem różnego rodzaju narkotyków w połączeniu z legalnymi środkami psychoaktywnymi takimi jak tytoń, alkohol i leki,
- **Ograniczenie podaży** - wymierne zwiększenie wydajności, skuteczności i wiedzy nt. interwencji organów ścigania oraz działań UE i jej Państw Członkowskich wymierzonych w produkcję, nielegalny handel, niezgodne z prawem wykorzystanie prekursorów, z uwzględnieniem nielegalnego wykorzystania prekursorów narkotyków syntetycznych przywożonych do UE, nielegalny handel narkotykami i finansowanie terroryzmu, pranie pieniędzy w związku z przestępczością związaną z narkotykami. Wynik ten powinien zostać osiągnięty poprzez skupienie się na przestępczości zorganizowanej związanej z narkotykami z wykorzystaniem istniejących instrumentów i struktur, a w stosownych przypadkach, wybierając współpracę regionalną lub tematyczną oraz poszukując środków wzmacniających działania prewencyjne w odniesieniu do przestępczości związanej z narkotykami,
- **Koordinacja** jest kluczem do ustanowienia i realizacji przynoszącej rezultaty strategii antynarkotykowej. Koordinacja polityki antynarkotykowej na poziomie UE powinna mieć miejsce za pośrednictwem Horyzontalnej Grupy Roboczej ds. Narkotyków (HGRN). HGRN powinna regularnie poświęcać uwagę aspektom zewnętrznym polityki antynarkotykowej.

Organy krajowe odpowiedzialne za koordynację zagadnień i polityk związanych z narkotykami będą przyczyniać się do praktycznej realizacji planów działań UE w kontekście realizacji programów krajowych,

- **Współpraca międzynarodowa** - wymierne wzmocnienie skutecznej i bardziej widocznej koordynacji pomiędzy Państwami Członkowskimi oraz pomiędzy nimi a Komisją dla promowania i rozwijania zrównoważonego podejścia do problemu narkotyków i prekursorów w kontaktach z międzynarodowymi organizacjami i państwami trzecimi oraz na międzynarodowych forach. Wzmocnienie to oraz zmierzanie do celu, którym zmniejszenie produkcji i podaży narkotyków w Europie oraz pomoc krajom trzecim w obszarach priorytetowych zmierzająca do zmniejszenia popytu na narkotyki stanowią integralną część współpracy politycznej i na rzecz rozwoju,
- **Informacje, badania i ocena** - Lepsze zrozumienie problemu narkotyków i opracowanie optymalnej reakcji na to zagadnienie za pomocą wymiernego i stałego rozwijania wiedzy i związanej z nią infrastruktury. Aby jednoznacznie określić korzyści i braki obecnych działań na poziomie UE, należy kontynuować ocenę, która będzie stanowić integralną część podejścia UE do polityki antynarkotykowej.

2. Charakterystyka zjawiska narkomanii

Narkomania jest poważną chorobą cywilizacyjną, podobnie jak inne uzależnienia i pozostaje w całkowitej sprzeczności ze zdrowym stylem życia. Narkomania jest nałogiem, czyli wyuczonym i utrwalonym szkodliwym nawykiem zażywania środków odurzających – substancji psychoaktywnych – które powodują poważne następstwa zdrowotne oraz zakłócenia życia społecznego. Uzależnienie narkotykowe jest stanem psychicznej lub fizycznej zależności od opiatu. Uzależnienie to jest ponadto jednym z bardzo ważnych czynników patologicznym ze względu na szybkie rozprzestrzenianie się oraz przyczynianie się do powstawania wielu chorób, np. AIDS poprzez dożylnie nadużywanie narkotyków.

Narkotyki powodują przestrojenie czynności psychicznych i somatycznych do tego stopnia, że nagłe przerwanie zażywania wywołuje duże zaburzenia czynności organizmu – objawy abstynencji (np. zaburzenia ciśnienia krwi, czynności serca, oddychania, układu pokarmowego). Substancje narkotyczne szybko dostosowują się do przemian metabolicznych organizmu i dlatego szybko stają się dla niego niezbędne. Najszybciej wytwarza się zależność psychiczna od narkotyku, która jest równocześnie najtrudniejsza do wyleczenia.

Rozwój uzależnienia zależy od wielu czynników, m.in. od rodzaju zażywanej substancji. Wyróżnia się trzy podstawowe ich grupy:

- środki uspokajające – uwalniają np. od lęku, bezsenności czy bólu,
- środki pobudzające – dostarczające wrażeń przyjemnych lub ekscytujących,
- środki psychozotwórcze – wywołują niezwykle przeżycia, podobne do przeżyć występujących w psychozach.

Najbardziej popularne substancje narkotyczne to:

- substancje opioidowe (naturalne i syntetyczne pochodne opium) – powodują bardzo szybko zależność fizyczną, skracają życie, przyjmowane dożylnie mogą powodować zakażenia wirusem zapalenia wątroby lub HIV,

- przetwory konopi indyjskiej (marihuana- najbardziej popularny narkotyk w Polsce, haszysz) – powodują bardzo silną zależność i torują drogę do zażywania silniejszych środków,
- kokaina – prowadzi do wyniszczenia organizmu, silnie pobudza centralny układ nerwowy
- substancje stymulujące (pochodne amfetaminy) – mogą prowadzić do psychoz urojeniowych i wprowadzają w groźne stany pobudzenia,
- substancje halucynogenne (np. LSD, PCP, grzyby, meskalina) – działają psychoaktywnie,
- inhalanty – lotne rozpuszczalniki aromatyczne (m.in. kleje, benzyna, aerozole),
- opiaty (heroina, morfina) – narkotyki uśmierzające ból i wprowadzające w euforię,
- nowoczesne narkotyki „autorskie” – analogi,
- leki uspokajające i nasenne.

Na rozwój uzależnienia narkotykami mają wpływ również:

- fizjologiczne właściwości organizmu, warunkujące szybkość uzależnienia,
- cechy osobowości (np. niesamodzielność, bierność),
- czynniki środowiskowe ułatwiające kontakt z narkotykami (np. słabość więzi rodzinnych, brak perspektyw życiowych, atrakcyjność środowiska osób uzależnionych).

W warunkach polskich zjawisko narkomanii jest częściej kojarzone ze środowiskiem miejskim, gdzie jest większa dostępność środków odurzających, a problem ten dotyczy może wszystkich grup wiekowych i społecznych. W środowisku wiejskim problem ten dotyczy głównie młodzieży. Dlatego też niebagatelną rolę w zwalczaniu narkomanii odgrywa edukacja, która uświadamia zagrożenie, a przede wszystkim kształtuje właściwe postawy.

Najczęstszymi przyczynami sięgania po narkotyki, zwłaszcza przez dzieci i młodzież są:

- trudna sytuacja życiowa,
- poszukiwanie ucieczki od problemów życia codziennego,
- bezradność życiowa,
- wpływ grupy rówieśniczej,
- ciekawość,
- ukształtowanie w toku wychowania pewnych szczególnych cech osobowości, określanych jako skłonność do nałogów.

3. Diagnoza sytuacji w gminie

3.1. Obraz społeczeństwa Gminy

Tarczyn to gmina położona w centralnej Polsce, w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie piaseczyńskim. Gmina sąsiaduje z gminami powiatu: grodzkiego – Żabia Wola, pruszkowskiego – Nadarzyn, grójeckiego - Pniewy i Grójec oraz z gminami własnego powiatu - Lesznowola, Piaseczno, Prażmów.

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 114,15 km², z czego 74,7% stanowią użytki rolne a 16,6% lasy. Znaczną powierzchnię użytków (niemal 20%) stanowią sady, dlatego gmina klasyfikowana jest jako rolniczo – sadownicza. W związku z powyższym działalność gospodarcza na terenie gminy związana jest głównie z sadownictwem, w tym także przetwórstwem rolno – spożywczym.

Tarczyn jest gminą miejsko-wiejską, liczy 10 356 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2007r.), a w jej skład wchodzi miasto Tarczyn oraz 35 sołectw.

Liczba ludności Gminy Tarczyn:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności	9543	9793	9981	10159	10356
Mężczyźni	4668	4777	4866	46951	5040
Kobiety	4875	5016	5115	5208	5316
Ludność miasta	3670	3756	3807	3839	3914
Ludność wiejska	5873	6037	6174	6320	6442

* wg danych Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Struktura wieku ludności na dzień 31.12.2007r.:

Wiek	Mężczyźni		Kobiety		Ogółem		Ogółem w gminie
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Mężczyzn	Kobiet	
0- 2 lata	65	114	83	135	179	218	397
3-7 lat	95	182	94	160	277	254	531
8-18 lat	236	471	254	457	707	711	1418
19-65 lat mężczyzn 19-60 lat kobiet	1261	2135	1310	1859	3396	3169	6565
powyżej 65 lat mężczyzn powyżej 60 lat kobiet	152	329	364	600	481	964	1445

* wg danych Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Sytuacja demograficzna w Gminie Tarczyn jest korzystna. Systematycznie rośnie liczba mieszkańców, zarówno na terenie miasta jak i wsi, co jest związane z atrakcyjnością gminy do osiedlania się (bezpośrednią bliskością Warszawy i dogodną komunikacją). Utrzymuje się dodatni, dość wysoki, wskaźnik salda migracji. Ponad 63% ludności gminy to osoby w wieku produkcyjnym (ok. 23% osób w wieku przedprodukcyjnym i 14% w wieku poprodukcyjnym) – struktura wiekowa w gminie jest pozytywna. Według szacunków należy przypuszczać, że liczba mieszkańców Gminy Tarczyn będzie rosła. Na terenie gminy jest dość bogata oferta terenów inwestycyjnych zarówno pod budownictwo mieszkaniowe czy inwestycje, ale nie

wszystkie tereny są atrakcyjne pod względem dostępności do infrastruktury technicznej.

Miasto Tarczyn stanowi gminny wielofunkcyjny ośrodek administracyjno-usługowy. Znajdują się tu m.in.: Urząd Miejski, Urząd Stanu Cywilnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Komisariat Policji, Straż Miejska, placówki oświatowe: Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i szkoła średnia oraz Urząd Pocztowy, oddziały banków i Ochotnicza Straż Pożarna.

W gminie Tarczyn jest 3999 mieszkań (w tym: 1513 w mieście) o łącznej powierzchni 288796 m² (w mieście: 104629 m²). Liczba mieszkań systematycznie rośnie z uwagi na atrakcyjne położenie gminy w rejonie podwarszawskim.

W Tarczynie znajduje się Komisariat Policji oraz współpracująca z Policją Straż Miejska. Na terenie gminy działają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w: Tarczynie, Kotorydzu, Pracach Małych, Suchodole.

Na terenie gminy Tarczyn funkcjonują placówki oświatowe: Przedszkole w Tarczynie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Stępowskiego w Tarczynie, Zespół Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Tarczynie, Zespół Szkół im. W. Górskiego w Pamiętce, Szkoła Podstawowa im. J. Chełmońskiego w Suchostrudze i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Tarczynie.

Dane o szkołach na terenie gminy:

Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia użytkowa w m ²	Sale gimnastyczne
ZS Tarczyn	369 G – 31 LO – 66	35	19 sal lekcyjnych, 3 komputerowe, biblioteka, stołówka	2050	-
ZS Pamiętka	254 SP – 165 G – 89	24	13	2320	1
SP Suchostruga	86	12	7	180	1
ZSP Tarczyn	97	17	5	841	-

* wg danych Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Powody udzielania pomocy społecznej przez GOPS w Tarczynie w latach 2003-2007 (liczba rodzin):

Powód pomocy	2003	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	72	115	93	132	126
Bezrobocie	85	74	64	95	69
Niepełnosprawność	61	30	32	32	36
Długotrwała choroba	28	28	24	43	37
Przemoc w rodzinie	0	0	0	1	1
Ochrona macierzyństwa	38	15	7	15	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	50	65	49	42
Alkoholizm	3	3	3	3	3

* dane wg GOPS w Tarczynie

Z diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Tarczyn wynika:

- z pomocy społecznej w gminie korzysta 187 rodzin tj. 537 osób (stanowi to 5% ogólnej liczby mieszkańców gminy);
- w zdecydowanej większości beneficjentami GOPS są rodziny z terenów wiejskich gminy,
- najwięcej świadczeń w GOPS w Tarczynie przyznawanych jest z powodu ubóstwa (korzysta z nich 365 osób, czyli 3,5% ludności gminy). Kolejnymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba bądź niepełnosprawność,
- 2,7% ludności gminy jest bezrobotna, w tym 44% długotrwale. Problem bezrobocia nie jest zbyt dotkliwy w gminie, ponieważ większość mieszkańców pracuje w Warszawie lub jej okolicach, a Tarczyn jest traktowany jako tzw. „sypialnia stolicy,
- znaczącym problemem jest nadużywanie alkoholu przez mieszkańców, choć niewiele osób korzysta z tego powodu z pomocy GOPS,
- problemem jest dostępność do usług dla osób niepełnosprawnych, starszych i chorych ze względu na zbyt małą kadrę pomocy społecznej – niewystarczająca liczba pracowników GOPS oraz opiekunów socjalnych i wolontariuszy,
- pozytywny wpływ na funkcjonowanie sfery społecznej na terenie Gminy Tarczyn mają: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Tarczynie koła zainteresowań, sekcje i zespoły przy szkołach, uczniowskie i inne kluby sportowe.

3.2. Problem narkomanii w gminie

3.2.1. Opis sytuacji

Narkomania to zjawisko, które jest obecne w gminie, jednak nie znana jest jego skala. Gmina jest terenem o dużym stopniu oddziaływania ze strony Warszawy i zdobycie narkotyków czy środków odurzających nie jest trudne. Dlatego też niebagatelną rolę w zwalczaniu narkomanii odgrywa edukacja, która uświadamia zagrożenie, a przede wszystkim kształtuje właściwe postawy.

W roku 2007 ze środków GOPS z powodu narkomanii korzystały 2 osoby.

Mimo, że w chwili obecnej problemu narkomanii na terenie gminy nie jest znaczący, nie oznacza to, że zagrożenie z tej strony nie istnieje. Ogólnie wiadomo, że dostępność do narkotyków – jeżeli ktoś chce je kupić – nie stanowi to większego problemu. Dotarcie do dealerów jest proste, informacje rozprzestrzeniają się „poczta pantoflową” lub osoby nimi handlujące same nagabują na imprezach i dyskotekach.

W szkołach na terenie gminy nie odnotowano przypadków odurzenia narkotycznego. Policja nie zanotowała przypadków naruszania prawa przeciwko Ustawie o narkomanii.

Największe zagrożenia w rozprzestrzenianiu się narkomanii stanowią:

- brak świadomości zagrożenia narkomania dzieci wśród rodziców i opiekunów,
- zaniechania w wychowywaniu dzieci: przyzwolenie na niewłaściwe zachowanie, pozostawianie zbyt wielkiej swobody, brak reakcji ze strony rodziców,
- brak zorganizowanego czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- imprezy lokalne zwłaszcza w okresie letnim (napływ turystów, większe zainteresowanie dealerów),
- kontakty z osobami nieznanymi.

W ramach prac nad „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” przeprowadzono ankietę: „Identyfikacja problemów społecznych w Gminie Tarczyn”. Na pytania ankiet odpowiadała młodzież szkolna i nauczyciele oraz przedstawiciele społeczni. Na podstawie w/w ankiet zjawisko narkomanii zostało następująco zdiagnozowane:

- Nauczyciele ankietowani w 54% nie mają wiedzy na temat zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, 10 % twierdzi, że młodzież ma z nimi kontakt (próbuję, eksperymentuje lub częściej zażywa, pojedyncze przypadki są widoczne), a 36% ankietowanych, że młodzież nie ma próbuje tego rodzaju używek. Pedagodzy widzą jednak zagrożenie ze strony: niektórych absolwentów, wyjazdów wakacyjnych, bliskiego kontaktu w osobami obcymi, np. z pobliskiej Warszawy.
- Młodzież szkolna w 74% twierdzi, że nie jest to problem w ich środowisku, nie zna nikogo kto zażywa narkotyki. Większość ankietowanych sprawia wrażenie jakby ten problem ich w ogóle nie dotyczył – częste mocne słowa o słabości charakteru osób biorących.

- Jako duży problem na terenie gminy, sprawę zażywania narkotyków, określiło zaledwie 3% ankietowanych. Ok. 23% uważa, że problem ten dotyczy pojedynczych osób, i że czasem takie przypadki są widoczne.
- Kilka osób wśród uczniów przyznaje się do kontaktu z narkotykami – były to kontakty sporadyczne lub jednorazowe. Kilka osób widziało wśród rówieśników narkotyki (w czasie sprzedaży, chwalenia się).
- Młodzież próbuje narkotyków głównie z ciekawości oraz dla poprawy humoru, uspokojenia i z nudy. Do kontaktów z narkotykami dochodziło głównie za namowami kolegów, na wakacjach, na dyskotekach i imprezach domowych. Ale uczniowie byli także ciekawi i zaskoczeni łatwością zdobycia narkotyków lub środków psychodelicznych i dlatego spróbowali.
- Uczniowie w 11% twierdzą, że dostęp do środków odurzających nie jest łatwy, w 32% – zdobycie narkotyku nie jest trudne, pozostałe osoby nie wiedzą nic na ten temat, bo najczęściej ich to nie interesuje. Duża grupa uczniów wie gdzie, u kogo, można się zaopatrzyć w narkotyki lub wiedziałyby jak do nich dotrzeć przez pośredników (informacją przekazywaną tzw. pocztą pantoflową).
- Według nauczycieli, młodzież jest świadoma zagrożeń wynikających z uzależnienia alkoholem czy narkotykami, natomiast rodzice prawie nie są do tego przygotowani.
- Uczniowie twierdzą, że ich wiedza na temat zagrożeń związanych ze skutkami uzależnienia jest wystarczająca. Tylko 26% przyznaje się do tego, że na temat zagrożeń narkomania i środkami odurzającymi wie mało i brakuje jej im tej wiedzy.
- Za najlepszą formę edukacji przeciwko uzależnieniom młodzież uważa spotkania z osobami, które wyszły z nałogu. Ankietowani uważają, że efekty przynoszą pogadanki z psychologami i znawcami tematu. Źródłem wiedzy może być również Internet oraz profilaktyczne akcje prowadzone w mediach. Dobrym pomysłem jest ponadto przeprowadzanie akcji tematycznych, czy spotkań ze sławnymi ludźmi. Najważniejszym elementem kontaktu pomiędzy uczniem, a nauczycielem jest stworzenie odpowiedniego klimatu do rozmowy o nałogach – otwarta rozmowa, z wymianą zdań i opinii obu stron i traktowanie ucznia poważnie, wzbudzenie w nim zaufania.

W Tarczynie działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, tj. alkoholizmem, narkomania, przemocą lub inną dysfunkcją. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny działający przy GOPS jest miejscem pierwszego kontaktu dla osób zgłaszających zaistnienie sytuacji kryzysowych. Do zadań Punktu w zakresie narkomanii należy:

- informowanie o zjawisku narkomanii i możliwościach leczenia takiego uzależnienia,
- organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych, prowadzenie oddziaływań motywujących do podjęcia terapii,
- udzielanie podstawowej pomocy psychologicznej i prawnej (doradztwa) osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnień,
- informowanie o instytucjach, organizacjach i ruchach samopomocowych działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- udzielanie wsparcia osobom, które zakończyły terapię.

- współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji w Tarczynie, Sądem Rodzinnym i kuratorami sądowymi

Pomocą, w tym zakresie, mogą służyć również pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub w pedagogowie i psychologowie zatrudnieni w szkołach na terenie gminy. Dzieci i młodzież mają również możliwość korzystania z telefonów zaufania, których numery są umieszczone w ogólnodostępnych miejscach w szkole.

Dla rozwiązywania problemów uzależnień narkotykami na terenie Gminy Tarczyn powstał „Program Zapobiegania Narkomanii na rok 2008” (Uchwała Rady Miejskiej Nr XIX/111/08 z dnia 21 lutego 2008r.). celem programu jest zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej na temat zagrożeń związanych z narkotykami, promocji zdrowego stylu życia oraz wspierania alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Program zakłada::

- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej (artykuły, ulotki, plakaty, materiały dydaktyczne, spotkania i konkursy promujące życie bez przemocy i uzależnień),
- szkolenia przedstawicieli różnych instytucji społecznych (pomoc społeczna, policja, szkoły, opieka zdrowotna, pracownicy punktu konsultacyjnego i świetlic środowiskowych),
- działalność Punktu Konsultacyjnego (wspierania osoby uzależnionej i jej rodziny, organizowanie terapii, zakup testów)
- realizacja programów z zakresu profilaktyki uzależnień w szkołach (zajęcia z uczniami, spotkania z rodzicami, konkursy i imprezy profilaktyczne),
- współpraca z NA (Narkomani Anonimowi), Szkołami, Policją, Zespołem Opieki Zdrowotnej, pracownikami Domu Kultury, Pomocy Społecznej, pedagogami szkolnymi, sołtysami, przedstawicielami środowisk zainteresowanych tworzeniem ruchu trzeźwości oraz organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi, świetlicami, klubami młodzieżowymi,
- zorganizowanie grup wsparciowo-edukacyjnych oraz terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków, będących po kuracji odwykowej oraz ich partnerów i rodzin.

Na terenie Gminy Tarczyn problem zażywania narkotyków będzie dotyczył, w najbliższych latach, głównie środowiska uczniowskiego i środowiska ludzi młodych, np. studentów oraz ludności napływowej. Ale to głównie młodzież może sięgać po narkotyki dla zaspokojenia ciekawości lub w wyniku namowy kolegów. Dla większości będzie to kontakt raczej jednorazowy. Inne grupy wiekowe i społeczne na terenie Gminy zagrożone są uzależnieniem od innych środków psychoaktywnych, w tym w szczególności od alkoholu.

3.2.2. Prowadzona profilaktyka

Narkotyki są ciągle tematem „tabu” dla młodzieży. I jako takie niepotrzebnie rozbudzają wyobraźnię, dlatego też należy przypuszczać, że sięganie po substancje odurzające przez uczniów raczej będzie się zwiększać. Obecna wiedza młodzieży opiera się głównie na szczątkowych informacjach z filmów, telewizji, książek i prasy młodzieżowej, często jest również przekazywana pocztą pantoflową. Konieczność prowadzenia działań profilaktycznych jest zatem wielka.

Placówki oświatowe

Profilaktyka profilaktyki wszelkich uzależnień: nikotynowych (problem coraz większej grupy młodych ludzi), alkoholowych i narkotykowych w szkołach na terenie gminy jest szeroko zakrojona i realizowana poprzez promocję zachowań prozdrowotnych. Szkoły realizują programy profilaktyczne i wychowawcze oparte na: pogadankach na lekcjach wychowawczych, filmach, spektaklach, spotkaniach z przedstawicielami Policji, pielęgniarką, księdzem, psychologiem, pedagogiem.

Programy profilaktyczne mają na celu:

- kształtowanie postaw promujących zdrowy i higieniczny tryb życia,
- nie uleganie namowom i wpływom środowiska oraz wykształcenie nawyku odmowy i niezgody na postępowania niewłaściwe,
- kształtowanie właściwych postaw i zachowań obywatelskich,
- wdrażanie dbałości o własne prawa i poszanowanie praw innych,
- stworzenie bezpiecznej i ciepłej atmosfery w szkole,
- wyrabianie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie poprzez wykazanie szkodliwości korzystania z różnych używek oraz szkód wyrządzanych przez uzależnienie się,
- wskazywanie pożądanego wzorców zachowania,
- zerwanie ze „złą tradycją” nie informowania o negatywnych zjawiskach dziejących się w naszym otoczeniu (uświadomienie młodzieży, że informacja np. o dealerach sprzedających narkotyki nie jest donosicielstwem, a z pewnością przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa innych osób).

Zadania programów profilaktycznych zostały uwzględnione w planach wychowawczych i do ich realizacji zobowiązani zostali wszyscy nauczyciele, wychowawcy i pozostali pracownicy szkół. Edukacja profilaktyczna realizowana jest w ramach zajęć na godzinach wychowawczych, na poszczególnych przedmiotach, zajęciach pozalekcyjnych, spotkaniach z rodzicami oraz przedstawicielami instytucji współpracujących ze szkołami.

Wszystkie placówki oświatowe działające na terenie Gminy Tarczyn realizują obligatoryjnie zadania dotyczące zapobieganiu problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki. W zakresie przeciwdziałania narkomanii prowadzone są zajęcia autorskie nauczycieli często oparte lub wspomagane ogólnopolskimi programami profilaktycznymi, np.: „Chcę żyć bez nałogów”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Mówimy używkom – NIE”, „Wiek XXI to wiek bez używek”, „Bezpieczna szkoła – dziękuję... nie piję, nie palę, nie biorę”.

Policja

Policja włącza się w prowadzenie akcji przeciwko nałogom. Nie tylko wypełnia zadania wynikające z „Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”, ale uczestniczy w akcjach organizowanych głównie w szkołach, przez GKRPA czy Urząd Miejski.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach swoich działań GKRPA prowadzi:

- działania profilaktyczne w zakresie uzależnień (nadzór nad wdrażaniem programów profilaktycznych w szkołach, prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych),
- profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- działania na rzecz zwiększania dostępności pomocy leczniczej.

3.3. Instytucje na terenie Gminy Tarczyn w przeciwdziałaniu narkomanii

Instytucje działające na terenie Gminy Tarczyn, które aktywnie włączają się w zadanie przeciwdziałania narkomanii:

- Oświata:
  - Przedszkole w Tarczynie
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Stępowskiego w Tarczynie,
  - Zespół Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Tarczynie,
  - Zespół Szkół im. W. Górskiego w Pamiątce,
  - Szkoła Podstawowa im. J. Chełmońskiego w Suchostrudze,
  - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Tarczynie
- Urząd Miejski
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Opieka medyczna: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tarczynie
- Komisariat Policji w Tarczynie
- Straż Miejska w Tarczynie
- Parafie Rzymsko-katolickie w: Tarczynie, Przypkach, Leśnej Polanie, Werdunie i Rembertowie.

Instytucje spoza gminy wspierające działania na jej terenie:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

W przeciwdziałaniu narkomanii istotną rolę będą odgrywały również fundacje i stowarzyszenia z regionu działające na rzecz rozwoju społecznego.

Oświata

Placówki oświatowe na terenie gminy prowadzą aktywną działalność wychowawczo-edukacyjno-profilaktyczną przeciwko narkomanii przy wsparciu wszelkich instytucji, stowarzyszeń, fundacji i sponsorów.

Urząd Miejski

Wspiera wszelkie zadania przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy. Służy pomocą organizacyjną, merytoryczną i finansową.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie

Koordinator „Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tarczyn”, wspierający wszystkie zapisane w nim działania na terenie gminy. Wszystkim zainteresowanym i potrzebującym służy pomocą organizacyjną, merytoryczną i finansową. GOPS realizuje szeroko zakrojony program przeciwdziałania alkoholizmowi i innym uzależnieniom. Poza tym GOPS w ramach zadań zleconych może wypłacać świadczenia dla osób uzależnionych, pośredniczyć w organizowaniu leczenia, udzielać informacji na temat możliwości wsparcia i umożliwiać kontakty z instytucjami wspierającymi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma zadanie prowadzenie profilaktyki, przeciwdziałanie i leczenie skutków uzależnień, w tym uzależnień od narkotyków. GKRPA wspiera programy profilaktyczne prowadzone w szkołach, organizuje ferie dla młodzieży szkolnej oraz finansuje wypoczynek letni dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych na obozach profilaktycznych. Wykorzystując swoje doświadczenia organizacyjne GKRPA może być bardzo znaczącym animatorem przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się zjawiska narkomanii w gminie.

Opieka medyczna

Opieka medyczna w ośrodku zdrowia świadczy tzw. pierwszą pomoc dla osoby odurzonej narkotykami, ale jej zadaniem jest również służenie pomocą dla osób dotkniętych problemem narkotykowym oraz interwencji w chwili zauważenia stosowania środków odurzających. SPZOZ w Tarczynie uczestniczy ponadto w programach profilaktycznych organizowanych np. przez szkoły, GOPS czy GKRPA oraz współpracuje ze wszystkimi instytucjami podejmującymi działania z zakresie profilaktyki i terapii narkomanii oraz promowania zdrowego stylu życia.

Policja

Głównym zadaniem Policji jest gwarantowanie bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wypełnianie nakazów Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zabezpieczanie imprez masowych organizowanych na terenie gminy, pomoc placówkom oświatowym w prowadzeniu akcji informacyjnych i innych, udział w akcjach lokalnych lub ogólnopolskich przeciw uzależnieniom czy innym patologiom społecznym.

Parafie z terenu gminy

Wspieranie działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów uzależnień, włączenie się w system edukacji w tym zakresie, promowanie zdrowego stylu życia.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piasecznie

Świadczy pomoc placówkom oświatowym z okolicznych gmin w zakresie: usług diagnostycznych, terapeutycznych, profilaktycznych i doradczych w siedzibie oraz w szkołach i przedszkolach, wspomaganie rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży, pomocy w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych, emocjonalnych i adaptacyjnych, wspierania rodziców i nauczycieli w procesie wychowawczym.

Organizacje pozarządowe

Inne instytucje i stowarzyszenia działające w zakresie poprawy warunków społecznych w regionie w ramach swych zadań statutowych wspomagają działania gminy w wypełnianiu zadań przeciwdziałania narkomanii lub pomagają konkretnym osobom w wyjściu z nałogu i odnalezieniu się w społeczeństwie. Organizacje pozarządowe mogą oferować:

- leczenie uzależnienia,
- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- pomoc socjalną,
- uczestnictwo w grupach wsparcia i grupach samopomocowych.

3.4. Współpraca służb i instytucji w przeciwdziałaniu narkomanii

Osoby uzależnione od narkotyków, mimo, że nie jest to zjawisko dotyczące znacznej liczby osób powinny wiedzieć gdzie mogą zwracać się o pomoc. Osoby takie potrzebują przede wszystkim pomocy psychologicznej, medycznej oraz wsparcia wyjścia z nałogu. Ważna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom uzależnionym. Aby efektywnie zwalczać rozpowszechnianie się substancji psychoaktywnych konieczna jest:

- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska narkomanii skutecznej interwencji i możliwości pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

3.5. Wnioski

Zagrożenie rozprzestrzenianiem się narkomanii na terenie Gminy Tarczyn jest znaczne – świadczą o tym m.in. wyniki cytowanej w tekście ankiety. Istota działań skierowanych na przeciwdziałanie narkomanii ma polegać na prowadzeniu skutecznej profilaktyki skierowanej głównie do dzieci i młodzieży, ale również do ich rodziców, opiekunów czy nauczycieli. Należy dążyć do włączenia wszystkich instytucji, jednostek i stowarzyszeń działających w regionie dla stworzenia skutecznego programu przeciwdziałania narkomanii, stosowania odpowiedniej profilaktyki, zabezpieczenia pomocy terapeutycznej dla osób popadających w uzależnienie i uzależnionych oraz dla ich rodzin.

4. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania dla Gminy Tarczyn

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” zakłada następujące cele strategiczne i pośrednie:

1. Poprawa standardu życia w gminie
  - 1) Dostępność infrastruktury społecznej
  - 2) Stworzenie warunków dla odpowiedniego rozwoju dzieci i młodzieży
  - 3) Poprawa stanu bezpieczeństwa
  - 4) Organizacja czasu wolnego mieszkańców
  - 5) Aktywizacja i integracja społeczeństwa
2. Doskonalenie działań w zakresie polityki społecznej
  - 1) Kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów mieszkańców
  - 2) Zapobieganie występowaniu zjawisk patologicznych
  - 3) Przeciwdziałanie uzależnieniom i profesjonalna pomoc terapeutyczna
  - 4) Współpraca regionalna na polu społecznym

„SRPS” zakłada w 2 celu strategicznym: „Doskonalenie działań w zakresie polityki społecznej” zakłada „Przeciwdziałanie uzależnieniom i profesjonalną pomoc terapeutyczną”. W ten cel wpisują się działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii w gminie.

„Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tarczyn” wyznacza cel:

Przeciwdziałanie narkomanii

Realizacja tego celu będzie polegać przede wszystkim na:

- prowadzeniu profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowanej do młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów
- zwiększeniu dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- prowadzeniu kampanii promującej zdrowy styl życia.

Działania te powinny przynieść efekty w postaci zwiększenia świadomości społecznej na temat uzależnień narkotykowych oraz poprawić kondycję osób i rodzin mających tego typu problemy.

Zadania z zakresu tego celu będą miały charakter organizacyjny, a wyznaczenie ich powinno usprawnić system przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy.

Cele operacyjne:

Wzrost świadomości społeczeństwa na temat narkomanii

Przeprowadzenie szerokiej akcji edukacyjnej, skierowanej głównie do młodzieży szkolnej oraz ich rodziców i opiekunów, w zakresie szkodliwości narkotyków i zagrożeń wynikających z ich nadużywania.

Pomoc osobom mającym problem narkotykowy

Pomoc dla osób, które wykazują skłonności do zażywania, nadużywania i dla osób uzależnionych, ma polegać na:

- pomocy lekarskiej – pierwszy kontakt z uzależnionym, zbadanie stanu zdrowia,
- pomocy pedagogicznej i psychologicznej,
- zwiększeniu możliwości w dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, pomocy w organizacji leczenia,
- ułatwienie dostępu do informacji na temat możliwości terapii, otrzymania wsparcia itp.

Zadania „Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tarczyn”:

Nazwa zadania	Cel zadania	Realizatorzy zadania
Opracowanie i wdrożenie systemu reagowania na niekorzystne zjawiska społeczne	Stworzenie komórek odpowiedzialnych za monitorowanie sytuacji np. w rodzinach patologicznych. Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym. Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach.	Burmistrz Tarczyna Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Opracowanie i wdrożenie programu promocji zdrowego stylu życia	Propagowanie zdrowego stylu życia: aktywności fizycznej, odpoczynku, zdrowego żywienia. Prowadzenie profilaktyki.	Burmistrz Tarczyna Służba Zdrowia Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie: świadomości występowania patologii społecznych, uzależnień,	Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym. Monitorowanie środowisk zagrożonych. Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach.	Burmistrz Tarczyna GKRPA Placówki oświatowe Służba Zdrowia Policja Stowarzyszenia, fundacje i organizacje

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tarczyn

(alkoholizm, narkomania), przemocy w rodzinie, radzenia sobie w trudnych i stresujących sytuacjach, itp.		pozarządowe
Kontynuacja zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii	Realizacja zadań wynikających z „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii”. Monitorowanie środowisk zagrożonych.	Burmistrz Tarczyna GKRPA Placówki oświatowe Służba Zdrowia Policja Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Wdrażanie programów profilaktycznych przeciw uzależnieniom zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży	Prowadzenie aktywnej działalności profilaktycznej we wszystkich środowiskach. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat uzależnień.	Burmistrz Tarczyna GKRPA Placówki oświatowe Służba Zdrowia Policja Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Zorganizowanie „Dnia Świadomości” pod hasłem: „Jestem odpowiedzialny – żyje bez narkotyków” (propozycja)	Zadanie organizowane przez Urząd Gminy i wszystkie szkoły z jej terenu. Jednodniowa akcja, dla uczniów i ich rodzin, poświęcona kampanii przeciwko narkotykom. Zajęcia, wykłady, projekcje z udziałem gości ze stowarzyszenia MONAR, skorzystanie z ich wskazówek i osiągnięć oraz lekarzy i psychologów zajmujących się tym tematem. Osobne zajęcia 1. dla uczniów: np. spotkanie z pensjonariuszem MONAR-u, 2. dla rodziców: rozpoznawanie niepokojących zachowań dzieci, 3. dla nauczycieli: ćwiczenia w umiejętnym przekazywaniu wiedzy na temat uzależnień	Burmistrz Tarczyna GKRPA Placówki oświatowe Służba Zdrowia Policja Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe Przedstawiciele lokalnego biznesu

5. Wdrożenie, monitoring i ocena realizacji Programu

„Program Przeciwdziałania Narkomanii” stanowi integralną część „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn”. Powinien być zatem opracowany i wdrażany łącznie ze Strategią.

Organ wykonawczy samorządu Gminy, jednostka wykonawcza wskazana w Programie Przeciwdziałania Narkomanii, zobowiązana jest (Art. 11 ustawy) do wykonywania corocznych raportów realizacji zadań Programu i efektów przeprowadzanych działań. Raporty te mają być składane do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Organ wykonawczy jest ponadto zobowiązany do wypełniania – opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii – ankiety informującej o realizacji zadań Programu. Ankiety te powinny być w terminie do 15 kwietnia kolejnego roku odesłane do Biura. Organem wykonawczym na terenie Gminy Tarczyn będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie.

Ocena realizacji Programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan przed i po realizacji zadania.

Przykładowe wskaźniki oceny:

- liczba odnotowanych odurzeń narkotycznych ewidencjonowanych w ośrodkach zdrowia,
- liczba uczniów wskazująca na oznaki odurzenia narkotycznego zatrzymana w szkole,
- liczba osób skierowanych na leczenie,
- liczba przestępstw popełnianych przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomani,
- liczba prowadzonych programów profilaktycznych w szkołach,
- liczba prowadzonych programów edukacyjnych dla rodziców,
- liczba dzieci, młodzieży i rodziców aktywnie uczestniczących w programach profilaktycznych,
- liczba osób aktywnie włączających się w realizację zadań związanych z problematyką uzależnień.

„Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tarczyn” jest częścią „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn”. Program zostanie przyjęty w formie uchwały Rady Miejskiej.

Ponadto „Pogram” jest dokumentem otwartym, reagującym na zmiany wynikające z monitoringu zjawisk społecznych prowadzonego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie jego wdrażania i realizacji.

Proponowany system monitoringu zakłada:

- składanie przez Burmistrza Tarczyna – Zespół Zadaniowy – corocznych sprawozdań z realizacji Planu łącznie ze sprawozdaniami z realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” (na podstawie danych statystycznych i innych informacji będących w posiadaniu: GOPS, instytucji i organizacji oraz grup środowiskowych

biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Programu).

- przeprowadzanie aktualizacji „Programu” co 4 lata, podobnie jak „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”.

6. Możliwości wsparcia

Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe

Do najważniejszych organizacji pozarządowych pomagających osobom zażywającym narkotyki, uzależnionych od nich oraz pomagającym ich rodzinom i środowiskom, w których problem ten występuje są MONAR i Caritas.

- **MONAR** – stowarzyszenie, założone przez Marka Kotańskiego, które od 1981 roku prowadzi szereg działań profilaktycznych propagujących życie bez narkotyków, promocję zdrowia (zwłaszcza w obszarze: przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa HIV i innych chorób zakaźnych poprzez m.in. wymianę igieł i strzykawek) i twórczy rozwój indywidualny. Najważniejszym punktem działalności MONARu jest prowadzenie programów dla osób aktywnie zażywających narkotyki z ukierunkowaniem na poprawę ich sytuacji zdrowotnej i socjalnej oraz programów redukujących szkody spowodowanych używaniem narkotyków. Profilaktyka oparta jest na uniwersalnych wartościach takich jak dobroć, uczciwość, miłość, szacunek dla drugiego człowieka, odpowiedzialność za siebie i innych, a celem jej jest propagowanie życia bez narkotyków, promocja zdrowia i twórczego rozwoju indywidualnego.

MONAR oferuje pomoc specjalistyczną w zakresie: konsultacji, poradnictwa, terapii indywidualnej i grupowej oraz detoksykację, pomoc ambulatoryjną oraz stacjonarną terapię i rehabilitację dla osób uzależnionych. Z pomocy specjalistycznej MONARu mogą też skorzystać rodziny i bliscy osób uzależnionych. MONAR prowadzi 28 poradni profilaktyki i terapii uzależnień oraz 30 stacjonarnych ośrodków rehabilitacyjnych w tym 5 specjalizujących się w pracy z młodzieżą. Poradnie udzielają rocznie ponad 95 tysięcy porad. W stacjonarnych ośrodkach prowadzonych metodą społeczności terapeutycznej korzysta rocznie około 2000 osób.

Zainicjowany w 1995 roku przez Marka Kotańskiego Ruch Czystych Serc zrzesza młodzież z całej Polski. Środowiskowa praca profilaktyczna realizowana jest poprzez Kluby Czystych Serc, Ośrodki Profilaktyki Środowiskowej, Świetlice Socjoterapeutyczne, programy edukacyjne, alternatywne oraz programy Alternative Dance.

MONAR prowadzi programy niskoprogowe dla osób aktywnie używających narkotyki, których celem jest poprawa ich sytuacji zdrowotnej i socjalnej. Stowarzyszenie prowadzi również programy redukcji szkód spowodowanych używaniem narkotyków, których celem jest przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa HIV i innych chorób zakaźnych oraz zapobieganie kryminalizacji. Program ten prowadzony jest przez 13 Poradni i Punktów Konsultacyjnych MONAR w całej Polsce, które oferują poradnictwo prozdrowotne, edukację i informację – biuletyn informacyjny MONAR NA BAJZLU – oraz wymianę igieł i strzykawek. Programy te obejmują opieką około 4000 osób rocznie.

- **Caritas** - największa organizacja charytatywna związana z Kościołem Katolickim (Cariats Polska posiadająca strukturę diecezjalną) i realizująca swą pomoc w kraju i zagranicą. Caritas przeprowadzi programy leczące uzależnienia w tym również

uzależnienie od narkotyków. Prowadzi również pomoc dla środowisk zagrożonych patologiami i marginalizacją.

- **Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży** - przyznaje dotacje na programy prewencyjno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży. Skorzystać z dotacji mogą szkoły, ośrodki pomocy społecznej, fundacje prowadzące programy prewencyjne w tym również programy przeciwdziałania narkomanii i innym uzależnieniom.

7. Informacje dodatkowe

Ogólnopolskie programy profilaktyczne

Kampania „Blżej siebie – dalej od narkotyków”

Antynarkotykowy Telefon Zaufania **0801 199 990** – pod telefonem dyżurują specjaliści z instytucji zajmujących się doradztwem i pomocą w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych w rodzinie.

Kampania „Blżej siebie – dalej od narkotyków” ma na celu: podkreślenie znaczącej roli wychowawczej rodziców w profilaktyce uzależnień, zwrócenie uwagi rodzica na ryzyko możliwości używania narkotyków przez jego dziecko oraz podniesienie poziomu wiedzy rodzica na temat narkotyków. Założeniem jest uświadomienie rodzicom konieczności, m.in. poprzez rozmowę, budowania bliskich relacji w rodzinie. Cele akcji realizowane będą poprzez: ogólnopolskie media (patronat Telewizji Polskiej) szereg imprez towarzyszących, realizowanych lokalnie przez samorządy i organizacje pozarządowe, przygotowanie fachowych materiałów edukacyjno-informacyjnych. Korzystając z telefonu zaufania oraz poradni internetowej rodzice mogą dowiedzieć się:

- jak postępować w trudnych sytuacjach wychowawczych, jak poradzić sobie z poczuciem bezradności w relacjach z dziećmi jak rozwiązać podejrzenia,
- więcej o narkotykach,
- kiedy nie należy zwlekać z szukaniem pomocy i gdzie w najbliższej okolicy znaleźć kompetentnych ludzi udzielających pomocy osobom używających narkotyków i ich bliskim,
- gdzie można się leczyć z uzależnienia i jak zmotywować do leczenia,
- czego na pewno nie należy robić, gdy ktoś w rodzinie sięga po narkotyki,
- jak korzystać z prawa.

Program wychowawczo-profilaktyczny "Spójrz inaczej" – skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych i został opracowany z myślą, aby rozwijać w dzieciach umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami i problemami, mogącymi sprzyjać sięganiu po alkohol, narkotyki, nikotynę i inne substancje szkodliwe dla zdrowia. Celem programu jest taki wpływ na dziecko, aby radziło sobie lepiej, bez nadmiernego napięcia z rozwiązywaniem problemów, których dostarcza mu życie, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło również znajdować w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach. Treści programu zamknięte są w cztery bloki tematyczne. Są to:

- postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć,
- uczestnictwo w grupie,
- rozwiązywanie problemów,
- dbanie o zdrowie.

Adresy ważniejszych stron internetowych

www.bpn.pl – strona Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

www.narkomania.gov.pl – antynarkotykowa poradnia internetowa patronująca akcji „Bliżej siebie – dalej od narkotyków”

www.ipin.edu.pl – strona edukacyjna Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, strona kwartalnika „Alkohol i Narkomania”, możliwość przejrzenia publikacji i wydawnictw na temat uzależnień narkotykowych

Strony MONARU:

www.ruchczystychserc.pl

www.markot.pl

www.monar.kki.pl

www.monar.info.pl

www.monar.org.pl

www.monar.com.pl

Strony Caritas:

www.caritas.org.pl

www.caritas.com.pl

Inne:

www.nastolatek.pl – strona nastolatków dotycząca problemów młodzieży z tekstami i opiniami nastolatków, zawiera słownik „Narkomania” oraz poradnik „Uzależnienie – dobry początek końca”

www.dzieci.org.pl – strona dzieci, zakładka dotycząca narkomanii i subkultur młodzieżowych

www.remedium-psychologia.pl/profilaktyka - strona wydawnictwa psychologicznego z zakładką dotyczącą profilaktyki uzależnień, możliwość przejrzenia publikacji i artykułów.